

Η αποδολαριοποίηση έχει να κάνει με τη μείωση κινδύνων

Description

Μαρία Δεμερτζή*

Ακριβώς πριν ένα χρόνο, μίλησα για τη διαδικασία [αποδολαριοποίησης](#). Είχα παρατηρήσει ότι μετά τη Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία το 2022, τα νομίσματα του γκρουπ G7 είχαν χάσει μέρος της διεθνούς έλξης τους, καθώς τα παγκόσμια αποθέματα σε αυτά τα χρήματα μειώθηκαν κατά 8%. Οι παγκόσμιες Κεντρικές Τράπεζες απομακρύνονταν από αυτά τα νομίσματα υπέρ του χρυσού. Ωστόσο, η σχετική θέση αυτών των νομισμάτων παρέμεινε σταθερή, με το δολάριο να εξακολουθεί να διεκδικεί το 59% όλων των αποθεμάτων. Τα παγκόσμια αποθέματα που διατηρούνται σε νομίσματα της G7 παρέμειναν σε γενικές γραμμές παρόμοια το 2023, σε αυτό το νέο χαμηλότερο επίπεδο που είχε επισπεύσει η ρωσική εισβολή στην Ουκρανία.

Με δεδομένα 2 ετών, δεν μπορεί κανείς να μιλήσει πειστικά για μεταβαλλόμενες τάσεις. Παρόλα αυτά οι λόγοι που μείωσαν τη δημοτικότητα αυτών των νομισμάτων δεν έχουν εξαφανεί. Οι χρηματοοικονομικές κυρώσεις, όπως το πάγωμα των αποθεμάτων της Ρωσικής Κεντρικής Τράπεζας και, πιο πρόσφατα, η χρήση των κερδών που παράγουν για τη χρηματοδότηση του πολέμου στην Ουκρανία, όλα τροφοδοτούν τον κατακερματισμό.

Όσον αφορά τον κατακερματισμό, ο διεθνής ρόλος των νομισμάτων της G7 θα μειωθεί, όπως και ο ηγεμονικός ρόλος του δολαρίου και μετά του ευρώ. Ωστόσο, προσπαθώντας να κατανοήσουμε πώς θα συμβεί αυτό και σε ποιο ορίζοντα, πρέπει να κάνουμε μια διάκριση μεταξύ των δύο ρόλων των νομισμάτων, ως αποθήκης αξίας και ως υποδομής

διακανονισμού. Η πρώτη επηρεάζεται από οικονομικούς παράγοντες και η δεύτερη από την ανάγκη επιχειρηματικής δραστηριότητας.

Όσον αφορά το δολάριο και το ευρώ ως αξία αποθήκευσης, δεν έχω καμία αμφιβολία ότι θα συνεχίσουν να είναι δημοφιλή. Είναι δύο από τα πιο σταθερά παγκόσμια νομίσματα, η αξία των οποίων αντικατοπτρίζει πολιτικές που διεξάγονται στο πλαίσιο ενός συστήματος αξιόπιστων ελέγχων και ισορροπιών. Επίσης, και τα δύο χρήματα ανήκουν σε εξελιγμένα χρηματοπιστωτικά συστήματα που μπορούν να προωθούν και να χειρίζονται καινότομα προϊόντα για πληρωμές και χρηματοδότηση.

Επιπλέον, η μόνη άλλη αρκετά μεγάλη οικονομία που θα μπορούσε να αμφισβητήσει το ρόλο τους είναι η Κίνα, αλλά το νόμισμά της δεν ευμορεύεται διεθνώς. Μέχρι να αλλάξει αυτό, το δολάριο και το ευρώ (και μαζί τους τα υπόλοιπα νομίσματα του G7) δεν θα αμφισβητηθούν κατά την γνώμη μου.

Ωστόσο, τα νομίσματα παρέχουν επίσης υποδομή διακανονισμού, και εδώ υπάρχουν σημαντικές αλλαγές που μπορούν να αμφισβητήσουν το ρόλο του δολαρίου και του ευρώ. Πρώτα από όλα υπάχει το bitcoin. Το πρώτο και πιο δημοφιλές από τα κρυπτονομίσματα, το bitcoin μπορεί να μην είναι ένα καλό μέσο αποθήκευσης αξίας. Ωστόσο, καθώς είναι ευκόλα προσβάσιμο παγκοσμίως, διευκολύνει τις ψηφιακές πληρωμές αλλά ακόμα και το εμπόριο. Σκεφτείτε έναν Ευρωπαίο εξαγωγέα που επιθυμεί να συναλλάσσεται με την Αφρική, αλλά μόνο σε ευρώ. Εάν τα ευρώ δεν είναι εύκολα διαθέσιμα για όλους τους Αφρικανούς εισαγωγείς, το bitcoin προσφέρει μια άμεσα διαθέσιμη εναλλακτική λύση. Φυσικά, υπάρχει συναλλαγματικός κίνδυνος τον οποίο οι Ευρωπαίοι εξαγωγείς μπορούν να ελαχιστοποιήσουν μετατρέποντας τα bitcoins πίσω σε ευρώ σχεδόν αμέσως μετά την παραλαβή τους. Έτσι, έχουμε ένα εμπόριο που διευκολύνεται από το γεγονός ότι η τιμολόγηση είναι στο προτιμώμενο νόμισμα του εξαγωγέα, αλλά οι πληρωμές γίνονται στο νόμισμα που είναι διαθέσιμο στον εισαγωγέα χωρίς να αναγκάζεται ο εξαγωγέας να αναλάβει τεράστιο συναλλαγματικό κίνδυνο. Μια τέτοια καινοτομία πληρωμών μπορεί να έχει σημαντικά αποτελέσματα χρηματοπιστωτικής ένταξης και να δημιουργήσει εμπορικές ευκαιρίες που διαφορετικά θα ήταν αδύνατες. Ομοίως, μπορεί να παρέχει εναλλακτικές λύσεις σε χώρες που δεν θέλουν ή δεν μπορούν να χρησιμοποιήσουν δολάρια (ή ευρώ).

Σκεφτείτε, για παράδειγμα, χώρες που υπόκεινται σε κυρώσεις. Ο λόγος για τον οποίο ο Πούτιν είχε ζητήσει από τους Ευρωπαίους εισαγωγείς ενέργειας να πληρώσουν σε ρούβλια, την άνοιξη του 2022, και όχι σε ευρώ ή δολάρια όπως απαιτούσε το συμβόλαιο, είναι επειδή δεν είχε πρόσβαση στα ευρώ που λάβενε. Όλες οι συναλλαγές σε ευρώ

πρέπει να διακανονίζονται μέσω της ευρωπαϊκής υποδομής διακανονισμού, η οποία απαιτεί και οι δύο πλευρές του διακανονισμού να μην υπόκεινται σε κυρώσεις. Ως αποτέλεσμα των κυρώσεων, η Ρωσία αποκόπτεται από το δολάριο και το ευρώ και, κατά συνέπεια, από ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου εμπορίου και των κεφαλαιαγορών.

Η Κίνα έχει αναπτύξει ένα σύστημα διασυνοριακών διατραπεζικών πληρωμών (CIPS) για την προώθηση του γιουάν ως διεθνούς νομίσματος. Ακόμη και αν το νόμισμα δεν έχει καταφέρει να γίνει ένα περιζήτητο μέσο αποθήκευσης αξίας, προσφέρει μια υποδομή διακανονισμού που σίγουρα η Ρωσία μπορεί να χρησιμοποιήσει και μέσω αυτής να έχει πρόσβαση και σε άλλες χώρες. Εάν ο κατακερματισμός συνεχιστεί, η υποδομή της Κίνας θα παρέχει αναμφίβολα μια κατάλληλη εναλλακτική λύση.

Τέλος, υπάρχουν τα ψηφιακά νομίσματα Κεντρικών Τραπεζών, τα οποία θα αποτελούν μια ακόμη τέτοια υποδομή διακανονισμού, όταν δημιουργηθούν σε ευρεία κλίμακα. Δεν αποτελεί έκπληξη το γεγονός ότι το ενδιαφέρον για αυτά τα νομίσματα επιταχύνθηκε μετά τη Ρωσική εισβολή στην Ουκρανία, καθώς οι χώρες άρχισαν να αισθάνονται την υπερβολική εξάρτησή τους από το δολάριο για τη συμμετοχή τους στις διεθνείς αγορές.

Καθώς η ΕΕ συζητά και προετοιμάζεται να επιτύχει στρατηγική αυτονομία, πρέπει να λάβει υπόψη της το γεγονός ότι και ο υπόλοιπος κόσμος επιδίδεται επίσης στην ίδια πράξη μείωσης των κινδύνων. Μέρος αυτής της διαδικασίας θα σημαίνει αναγκαστικά την απομάκρυνση από τα δύο κυρίαρχα νομίσματα, το ευρώ και το δολάριο.

**Η Μαρία Δεμερτζή είναι Ανώτερη Ερευνήτρια στο Bruegel, ερευνητικό ινστιτούτο στις Βρυξέλλες. Αυτό το κείμενο δημοσιεύτηκε σε αγγλική έκδοση από το Bruegel.*